

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/49/2006

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ WIELKICH FIRM - OPINIE LUDNOŚCI 33 KRAJÓW ŚWIATA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

W badaniu, koordynowanym przez firmę GlobeScan, podjęliśmy wspólnie z partnerami zagranicznymi temat społecznej odpowiedzialności wielkich firm. Pojęcie „społecznej odpowiedzialności biznesu” można rozmaicie rozumieć. Terminu tego używa się zwykle na określenie roli firm wykraczającej poza sferę działalności gospodarczej, czyli wszelkie dobrowolne działania związane z ochroną środowiska, pracą na rzecz społeczności lokalnej, ochroną grup społecznie upośledzonych, działalnością charytatywną itp. Pojawia się jednak pytanie, czy to firmy powinny prowadzić taką działalność czy też sprawami tego rodzaju powinny się zajmować wyspecjalizowane instytucje, np. agencje rządowe lub inicjatywy obywatelskie.

W omawianym badaniu ankietowani w poszczególnych krajach przedstawiali swoje oczekiwania wobec wielkich firm - czy powinny one ograniczać się do aktywności ekonomicznej czy też wykraczać poza nią. Respondenci oceniali też rolę, jaką firmy spełniają w społeczeństwie, oraz ich znaczenie dla poprawy sytuacji materialnej ludności biednych krajów. W badaniu¹, realizowanym od listopada 2005 roku do stycznia 2006 roku, wzięli udział respondenci z 33 krajów, ze wszystkich kontynentów.

OPINIE O SPOŁECZNEJ ROLI WIELKICH FIRM

Ogólnie rzecz biorąc, osoby mieszkające w krajach rozwijających się mają lepsze zdanie o działalności wielkich firm niż mieszkańcy państw rozwiniętych gospodarczo. Spośród trzynastu krajów, w których przynajmniej połowa dorosłych jest zdania, że wielkie firmy przyczyniają się do budowy lepszego społeczeństwa dla wszystkich, tylko trzy (Finlandia, Korea Płd. i Turcja) należą do OECD.

¹ W Polsce sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (188) zrealizowano w dniach 6-9 stycznia 2006 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców (N=1007). Szczegóły dotyczące realizacji w innych krajach można uzyskać pod adresem: m.wenzel@cbos.pl

Pozytywne opinie zdecydowanie przeważają w szybko rozwijających się krajach azjatyckich: w Indonezji, Chinach i Indiach, a także w Arabii Saudyjskiej i na Filipinach. W Indonezji o pozytywnej społecznej roli wielkich korporacji przekonanych jest 89% badanych - tak dobrych ocen nie uzyskują one w żadnym innym kraju świata.

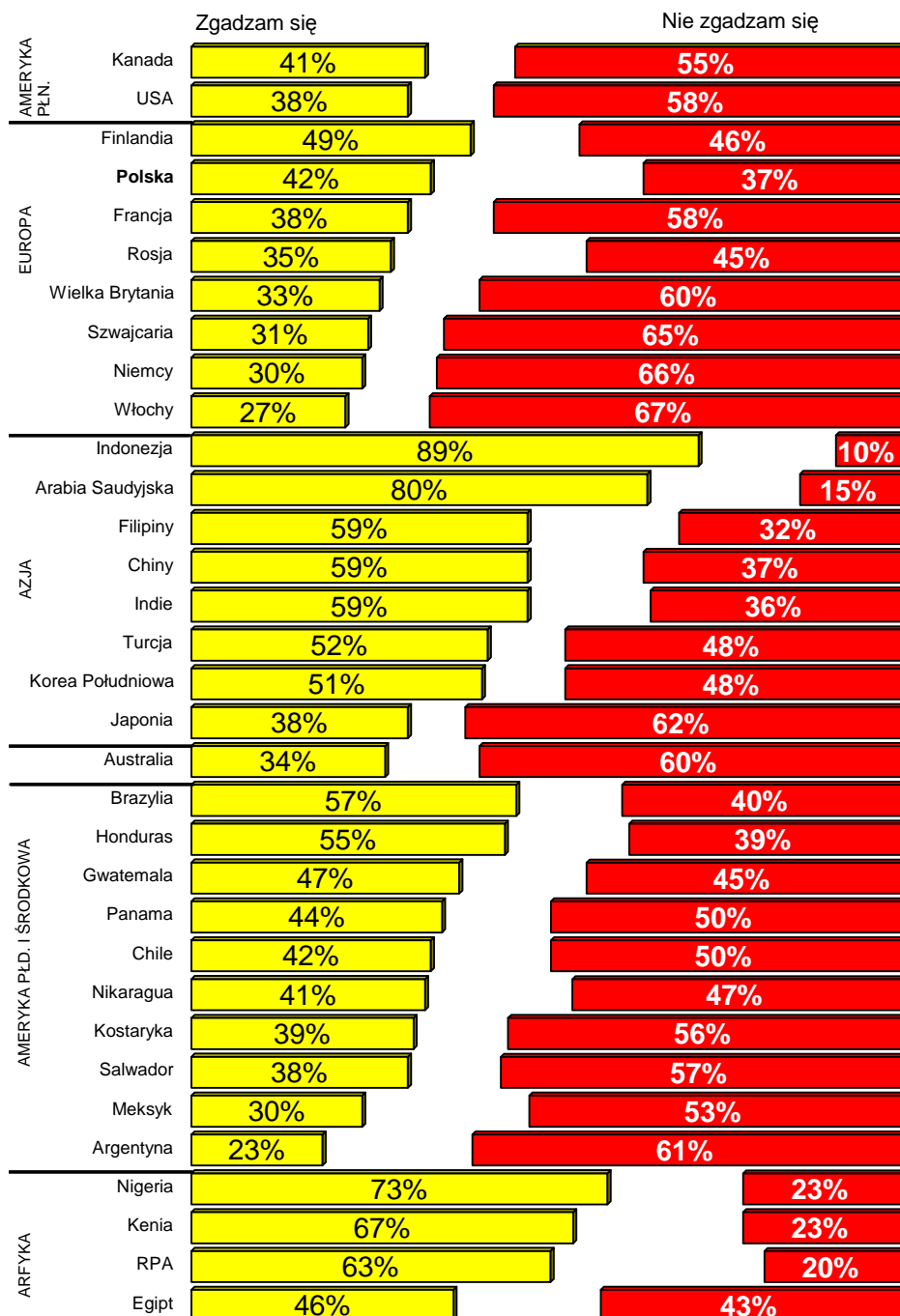
Afryka to drugi kontynent, na którym docenia się społeczną rolę wielkich firm. Większość dorosłych mieszkańców Nigerii, Kenii i RPA ma o nich pozytywne zdanie. W Egipcie opinie są nieco gorsze, ale również tam dominują osoby przekonane o dobrym wpływie firm.

Spółeczna rola międzynarodowych korporacji uzyskuje też dobre oceny w niektórych krajach Ameryki Łacińskiej. Pozytywną opinię w tej sprawie wyraża ponad połowa Brazylijczyków i mieszkańców Hondurasu, a także blisko połowa mieszkańców Gwatemali. Jednak w pozostałych krajach tego regionu przeważają osoby niezgadające się ze stwierdzeniem, że wielkie firmy przyczyniają się do budowy lepszego społeczeństwa dla wszystkich. Najgorszą reputację mają one w Argentynie.

W krajach wysoko rozwiniętych, a więc w tych, z których wywodzą się wielkie międzynarodowe korporacje, dominuje przekonanie o ich negatywnym wpływie. Większość Amerykanów, Kanadyjczyków, Japończyków, Francuzów, Brytyjczyków, Szwajcarów, Niemców i Włochów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że wielkie firmy przyczyniają się do budowy lepszego społeczeństwa. Spośród mieszkańców krajów najlepiej rozwiniętych jedynie Finowie nieco częściej dostrzegają rolę pozytywną niż negatywną.

W porównaniu z obywatelami krajów „starej” UE Polacy mają stosunkowo dobrą opinię na temat wielkich firm - pozytywne zdanie wyrażają nieznacznie częściej niż negatywne.

RYS. 1. CZY ZGADZA SIĘ PAN(I) ZE STWIERDZENIEM, ŻE WIELKIE FIRMY PRZYSZYLIĄ SIĘ DO BUDOWY LEPSZEGO SPOŁECZEŃSTWA DLA WSZYSTKICH?

Pominięto „trudno powiedzieć”

WIELKIE FIRMY W BIEDNYCH KRAJACH

Rola, jaką międzynarodowe korporacje pełnią w słabiej rozwiniętych krajach, jest przedmiotem kontrowersji. Przeciwnicy globalizacji twierdzą czasem, że wyzyskują one miejscową ludność płacąc im mniej niż pracownikom w krajach rozwiniętych. Ekonomiści zwracają uwagę na tworzenie przez nie miejsc pracy, a także na wprowadzanie nowych technologii, nowoczesnej organizacji pracy, napływ inwestycji.

Opinie na temat korzyści z działalności wielkich firm dla ludności biednych krajów są podzielone. W krajach słabo rozwiniętych ocenia się je w tym wymiarze znacznie lepiej niż w krajach bogatych.

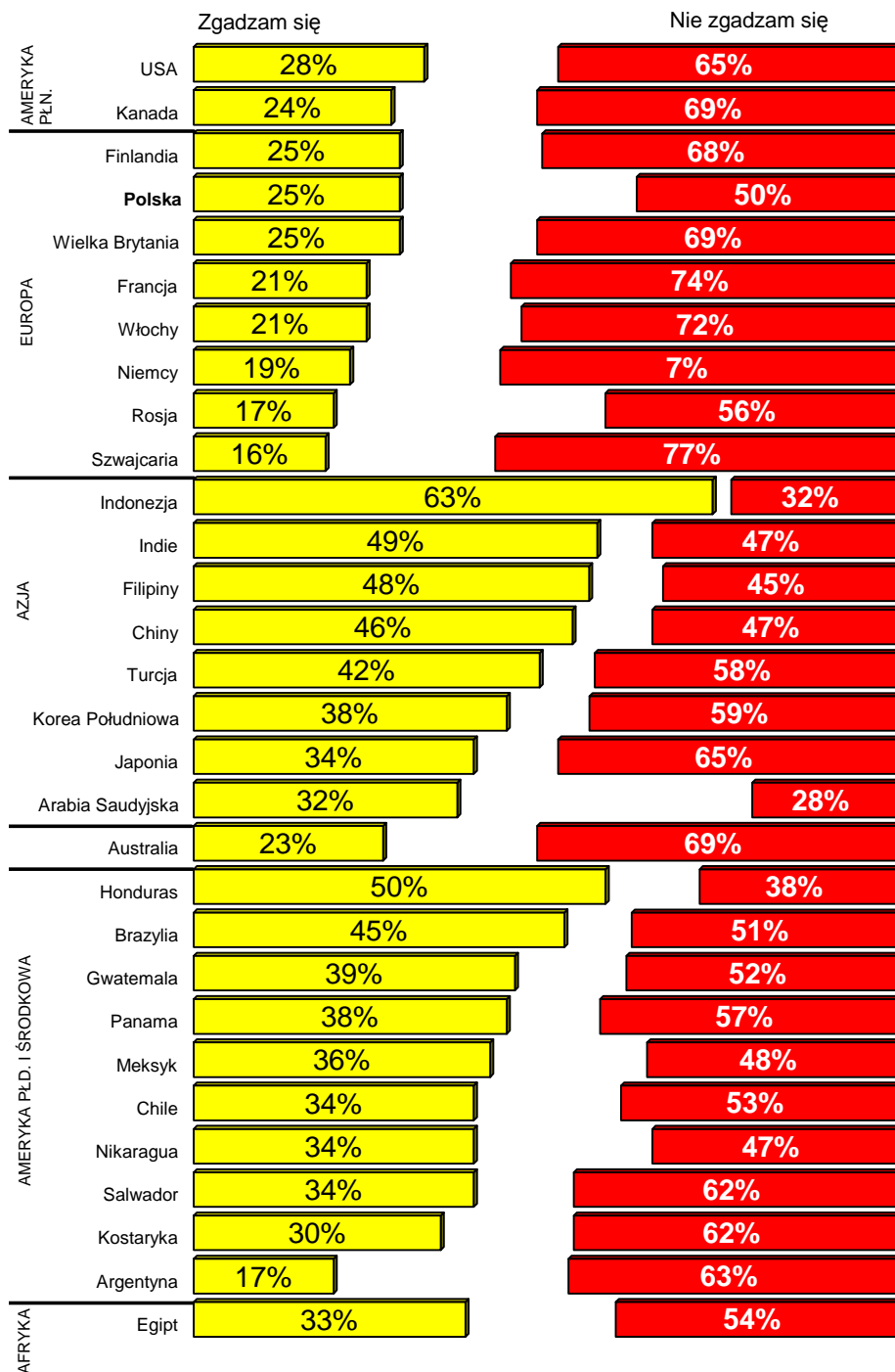
Większość Indonezyjczyków i około połowy mieszkańców Indii, Filipin i Hondurasu docenia rolę wielkich firm dla poprawy sytuacji życiowej ludzi w krajach o niskim poziomie życia. W Chinach i Brazylii odsetek ludzi zgadzających się ze stwierdzeniem, że wielkie firmy międzynarodowe przyczyniają się do poprawy sytuacji życiowej ludzi w biednych krajach, jest nieco niższy - niespełna połowa podziela taką opinię.

We wszystkich krajach wysoko rozwiniętych uczestniczących w badaniu większość dorosłych mieszkańców sądzi, że wielkie firmy międzynarodowe nie przyczyniają się do poprawy położenia ludzi w biednych krajach. Podobnie sądzi większość ludności niektórych państw Ameryki Łacińskiej (Panama, Salwador, Kostaryka, Argentyna), a także większość Egipcjan.

Jeżeli obliczymy wartości netto tego wskaźnika (od odsetka osób zgadzających się ze stwierdzeniem odejmiemy odsetek niezgadających się), to okaże się, że najniższe wartości przyjmuje on w Szwajcarii, Niemczech, Francji i Włoszech. W bogatych krajach europejskich społeczeństwa są najbardziej sceptyczne wobec roli, jaką wielkie firmy odgrywają w krajach biednych.

Polacy zaliczają się do społeczeństw negatywnie usposobionych, lecz w stopniu mniejszym niż ludność Europy Zachodniej. Krytycyzm jest w Polsce dwukrotnie częstszy od aprobaty.

RYS. 2. CZY ZGADZA SIĘ PAN(I) ZE STWIERDZENIEM, ŻE WIELKIE FIRMY MIĘDZYNARODOWE PRZYSZYNAJĄ SIĘ DO POPRAWY SYTUACJI ŻYCIOWEJ LUDZI W BIEDNYCH KRAJACH?

Pominięto „trudno powiedzieć”

CZY WIELKIE FIRMY POWINNY BYĆ SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNE

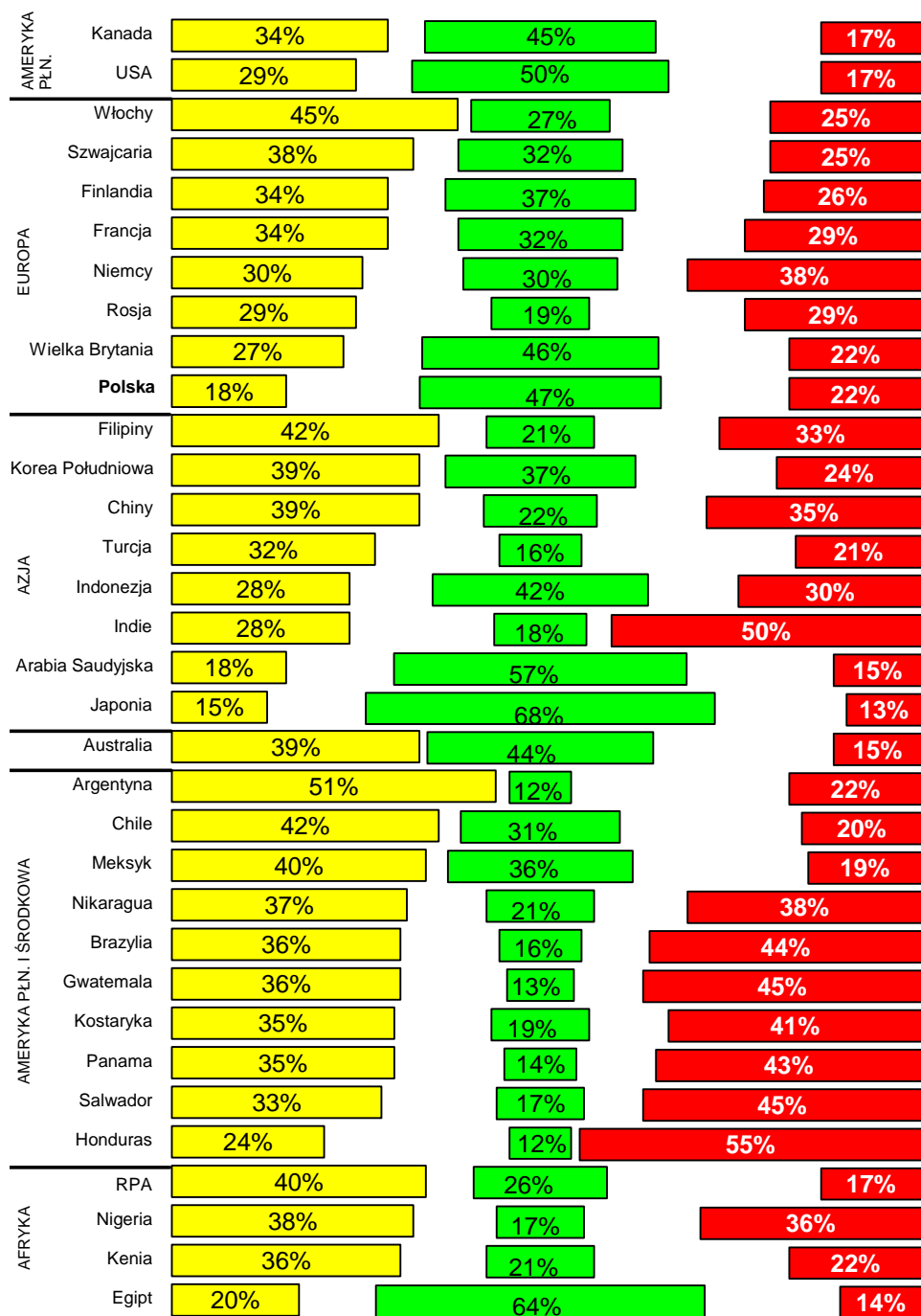
Ludność krajów uczestniczących w badaniu wyrażała swoje oczekiwania co do działalności korporacji: czy powinny one angażować się w działalność pozagospodarczą (czyli być „społecznie odpowiedzialne”) czy też ograniczać się do prowadzenia swojej normalnej aktywności na rynku. Wybierając preferowaną rolę, respondenci mieli do wyboru trzy odpowiedzi: 1. wielkie firmy powinny wyznaczać wysokie standardy etyczne, robić więcej, niż wymaga prawo, aktywnie tworzyć lepsze społeczeństwo; 2. wielkie firmy powinny koncentrować się na osiąganiu zysków, płaceniu podatków i zapewnianiu miejsc pracy w sposób zgodny z prawem; 3. powinny działać według obu tych zasad.

Oczekiwanie, że korporacje będą, oprócz prowadzenia działalności gospodarczej, działać także w szerszym pojętym interesie społecznym, najczęściej wyrażają Argentyńscy, Włosi, Filipińczycy, Chilijczycy i Meksykanie, a także mieszkańcy RPA. Opinię przeciwną: że do firm należy tylko działalność w sferze gospodarczej, podzielają głównie mieszkańcy krajów Ameryki Środkowej (Honduras, Salwador, Panama, Kostaryka, Gwatemala, Nikaragua), a także Brazylijczycy i mieszkańcy Indii. W większości krajów Europy i Azji opinie są podzielone.

Polacy stosunkowo często wybierają odpowiedź pośrednią: wskazało ją więcej osób niż obie odpowiedzi skrajne łącznie.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WIELKIE FIRMY POWINNY PRZEDE WSZYSTKIM:

- wyznaczać wysokie standardy etyczne, robić więcej, niż wymaga prawo, aktywnie tworzyć lepsze społeczeństwo
- Odpowiedź pośrednia
- koncentrować się na osiąganiu zysków, płaceniu podatków i zapewnianiu miejsc pracy w sposób zgodny z prawem

Pominięto „trudno powiedzieć”

Wyniki badania pokazują na ciekawą tendencję, jeżeli chodzi o ocenę działalności wielkich firm przez ludzi w krajach rozwijających się i rozwiniętych. Osoby pochodzące z krajów, skąd wywodzą się wielkie korporacje międzynarodowe (Europa Zachodnia, Ameryka Płn., Japonia), są zdecydowanie bardziej krytyczne wobec ich działalności niż badani w krajach słabo rozwiniętych. Ludność krajów biednych częściej sądzi, że dzięki wielkim firmom poprawia się poziom ich życia, natomiast mieszkańcy krajów bogatszych są zdecydowanie bardziej sceptyczni. Można przyjąć, że kiedy mowa o roli firm w krajach słabiej rozwiniętych, opinie ludzi z tych państw są bardziej miarodajne. Pewne znaczenie dla wyników mogą mieć odmienne w krajach rozwijających się i rozwiniętych hierarchie wartości. Badania naukowe (np. World Value Survey) pokazują, że dla ludzi w krajach rozwiniętych zaspokojenie potrzeb materialnych ma coraz mniejsze znaczenie. Prawdopodobnie te przemiany w świadomości oddziałują negatywnie na opinię o wielkich firmach, uosabiających zanegowany czy też anachroniczny system wartości.

Opracował

Michał WENZEL